

GERA PÁL

Gondolatok a vadászterületek minimális nagyságáról

Az elmúlt hónapok során a Földművelésügyi Minisztérium illetékes osztálya két vadászati jogszabálytervezettel is meglepte az érintetteket, érdeklődőket. Számos kritikát is kapott értük a tárca, többségében nemetszésüknek adtak hangot a véleményt mondók.

Nem kívánok most kitérni arra, hogy tételesen foglalkozzam a törvénytervezeteket ért főbb kritikákkal (ez egyfelől nem az én kompetenciám, másfelől erről nemrégiben egy vadászati fórumon igen részletes tájékoztatást kaphattak a jelenlévők mind az erdészet, mind a vadászat, mind a természetvédelem részéről); mindössze egy olyan elemét emelném most ki a vadgazdálkodás-vadászat kérdéskörének, melyben az alapelvekhez hasonlóan a vélemények igencsak eltérnek, s mellyel az idáig nemigen foglalkoztunk.

A kérdés tehát az, hogy mekkora legyen a vadászterületek minimális nagysága? Legyen-e egyáltalán korlát, ha igen, hol húzódjék, ha nem, miért nem?

Az említett tervezetek szerint vadászterületnek minősíthető mindazon szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, gyep, halastó és erdő, ahol a vad:

- a/ az életfenntartáshoz szükséges táplálékot megtalálja;
- b/ a természetes szaporodás feltételei adottak;
- c/ és a természetes mozgásigénye, bővőhelye, nyugalma adott.

A fentiek értelmében önálló és társult vadászterület akkor létesíthető, ha a földrészeltek nagysága – függetlenül a terület közigazgatási határától – apróvad-faj vadászata esetén legalább a 2500 hektárt; nagyvad faj vadászata esetén legalább a 4000 hektárt eléri, továbbá átmérője legalább 3000 méter.

Ismeretes, hogy jelenleg 4000 hektár a megállapított minimális vadászterület-nagyság, és e tekintetben nincs különbség apróvadás és nagyvadás terület között. Várható volt, hogy a fentebb ismertetett területnagyság-elképzelések vitát fognak eredményezni. A teljesség igénye nélkül néhány vélemény a kérdéssről.

Vannak, akik lényegesen alacsonyabbra teszik a mércét, mondván, hogy 100–(200)–300 hektár minimumnagyság bőven elegendő.

Vannak, akik részletezik elképzeléseiket, gyakorlatilag vad fajokra lebontva. E véleményt hangoztatók megítélése az, hogy:

- apróvadás területen, ahol a gazda mesterséges neveléssel és kibocsátással is foglalkozik, már 100 hektár is lehet önálló vadászterület, szélessége pedig 400–500 méternél nem lehet kisebb;
- mesterséges nevelés nélkül 200–300 hektár a területnagyság alsó határa, úgyhogy legkisebb szélessége legalább 700–800 méter legyen;
- amennyiben őzre is vadászni szeretnének, úgy a terület nagysága 500–700 hektár kell legyen, szélessége pedig minimum 1000–1500 méter;
- dämvasdas terület legalább 1000 hektár kell legyen, és nem lehet 2000 méternél keskenyebb;
- gímszarvas esetében 2000–3000 hektár a legkisebb területnagyság, szélessége azonban 2500 méter.

Vannak, akik a fentebb írtakat agyrérmnek tartják, szerintük ilyen lebontások a hazai vadállomány felszámolásával járnának. Sem az apró-, sem a nagyvad vonatkozásában nem tudják elfogadni a pár száz hektáros legkisebb terület-

nagyságot; megítélésük szerint apróvadás területen megszűnne a tenyésztés és a gazdálkodás, mivel értelmet vesztené minden. Nagyvad esetében pedig – figyelemmel a nagyvad vándorlási, mozgási körére – zásadot utat nyerne a rablógazdálkodás.

Tulajdonképpen elmondható, hogy a volt szocialista országokban a több ezer hektáros vadászterületek működtek, míg a nem szocialista országokban gyakorlatilag nem is igen foglalkoztak a területek minimális megállapításával. Az EGK országok közül pl. mindössze három ország (Belgium, Hollandia és Németország) állapított meg minimális vadászterület-nagyságot 25 és 150 hektár terjedelem között, ennek meglétéhez kötötték és kötik a vadászat gyakorlatát.

Tagadhatatlan, hogy a négy éve bekövetkezett társadalmi-politikai változások természetes velejárójaként a tulajdonviszonyok átrendeződtek, átrendeződnének. Megszűnt az állami tulajdon egyeduralgó szerepe, a közeljövőben meghatározó lesz a magántulajdon. Ez pedig olyan momentum, melyet életünk minden területén figyelembe kell venni, így a vadászat terén is.

Ahogy az egységes 4000 hektár területnagyságra sem voltak csupán szakmai érvek, úgy a 2500 hektár és a pár száz hektár nagyságra sem lesznek, nincsenek vegytiszta szakmai érvek. Tetszik, nem tetszik, ha meg akarjuk adni a legkisebb területnagyságot, elsősorban az ország tulajdonviszonyaiból kell kiindulni. Ez ellentmond a szakmának, mondván, hogy így egyáltalán nem lesznek figyelembe véve a vad fajok élettulajdonságaiból származó speciális követelmények (pl. nagyvadnál a vándorlás), ami visszafordíthatatlan bajokat okozhat. Ez azonban így önmagában nem igaz.

Egyáltalán meg kell-e adni az alsó határt?

Ha létrejönnek a vadgazdálkodási körzetek, régiók, amire alapozni lehetne a valóban megbízható és működőképes vadgazdálkodási tervekét – és nem a vadászterülete, amely a gyakorlatban már ma is elkülönülten, olykor egészen kis egységekben is jól működik (minderre találhatunk példákat); ha valóban létezik majd egységes és jogosítványban is erős felügyelő apparátus, akkor tulajdonképpen nem is szükséges a területlimit megállapítani. Nem a területkorlát akadályozza meg pl. egy terület túlhasznosítását, hanem a szabadjára engedett, ellenőrizhetetlen „gazdálkodási” tevékenység. Ennek pedig a körzetre, azon belül pedig az egyes területekre készülő vadgazdálkodási tervek az egyetlen igazi fékjei, legyen a vadászat joga a földtulajdonosé vagy az államé. A tervek felügyelő, betartató felügyelet pedig a másik olyan korlát, ami ha megvan és működik, akkor elejét tudja venni az esetleges rablógazdálkodásnak.

Az legyen tehát a cél, hogy mielőbb létrejöhessenek a vadgazdálkodási körzetek és mielőbb megalakuljanak a jelenlegi egyszemélyes megyei vadászati felügyeletet felváltó hivatalok. Azon lehet és kell vitakozni, hogy a körzetelek hogyan alakítsák ki, milyen szempontok alapján állapítsák meg azokat; ki és milyen jogosítványokkal gyakorolja a hatósági ellenőrzés jogkörét; ki, milyen feltételek mellett vadászhatson?

A kérdéseket még hosszan lehetne sorolni, mivel ezek azok a szakmai kérdések, melyekben mihamarabb szükséges a megegyezés (remélem, ez nem csupán rózsaszínű álm).

Gyrostalpaló erdészszakember-képzés?

A múlt év októberi (CXXVIII. évfolyam) Erdészeti Lapok hasábjait olvasva fontos kérdések fogalmazódtak meg bennem a gyakorló erdészirtásadalom szemszögéből. Ebben a számban olvasható Szalóky Tibor fontos bejelentése a Magánerdő Tulajdonosok Egyesülete megalakulásáról. Tudom, ezt örvendve kellene fogadnunk, hiszen végre van, aki törődni kíván a visszakapott erdejével. Mégis megakadt a szemem azon, hogy a tulajdonosokat kívánják szakemberré képezni egyfajta tanfolyamon. Ezt kívánja alátámasztani a dr. Papp Tivadar által szintén ebben a számban írt rövid ismertetés a Mecseki EFAG területén kezdődő „erdőgazda”-képzésről. És hogy a dolognak hivatalos oldala is legyen, megjelent a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Hivatala által kiadott Erdőgazdák Kiskönyvtára sorozatban a „Mit kell tudnunk az erdőgazdálkodásról” című kis füzetecske, amely mindössze 43 oldal tejedelemben írja le az érdeklődő tulajdonosoknak az erdészeti tudományt. Talán egy kicsit tömör lett, azt hiszem.

Visszatérve a képzésre. Ezek a tulajdonosok, akiknek hajlandóságát természetesen feljajzni kell, ugyanolyan gazdálkodásra kapnak majd jogosultságot, mint a szakképzett erdészek vagy esetleg akár az erdőmérnökök.

Az igazi szakembergárda vagy vegyen magának erdőt, ahol gazdálkodhat, vagy akassza szögére a kalapját és keressen más megélhetési lehetőséget. Nos legyen így. De akkor a szakoktatást is át kell alakítani a mostani, többnyire nappali tagozatos erdésztechnikusi képzésről egy rövid tanfolyami képzésre. Bár ehhez viszont már nincs szükség szakiskolára, hiszen egyes erdőgazdaságok szakemberei is kiválóan elláthatják e feladatot, mint ezt a mecsei példa is mutatja. Sőt, a felvételiző diáktól sem írt megkérdezni, hogy van-e erdeje, mert a mai ámfítás, hogy még szükség lesz a jó szakemberekre, már teljesen a múlté. A nappali tagozaton évente majdnem 160 fő diák végez hiába, és talán teljesen felesleges annak az évi kb. 60 fő levelező technikusnak a munkája, akik fáradságot nem kímélve, végigjárták a szakiskola rögös útjait. Ki kell alakítani egy megfelelő tanfolyam-rendszert az új erdőbirtokosoknak, de abban nem igazán bízhatunk, hogy az erdészszakma „20 óra” alatt megtanulható. Ezt – úgy vélem – nem szabadna ennyire szabadjárta engedni. Ha nem vigyázunk, a következő lépésben már az erdőgazdálkodási feladatokat nem iskolában fogják oktatni, hanem ismét apáról fira fog szállni. Lehet, hogy ez a fejlődésünk útja? Remélem nem. Akkor vi-

szont ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy az új tulajdonos ismerten tartson egy olyan szakembert, aki e feladatot maradéktalanul el tudja látni. Természetesen ez hosszszas egyeztetést venne igénybe (mekkora területenként milyen szakképzettségű erdész foglalkoztatandó stb.), hiszen itt az erdésznek szerepe is jórészt átalakul, mivel kevesebb gyakorlati és több elméleti problémát kell majd megoldaniuk mind szakmai, mind jogi, mind pedig közgazdasági téren egyaránt. Erre viszont a mostani erdészek sincsenek felkészülve. Talán jobb lenne erre is gondolni. Ha mégis a tulajdonos kíván élni az erdőgazdálkodási jogaival, akkor legyen kötelezve a megfelelő képesítés megszerzésére, nem „20 óras” tanfolyamon. Egy másik megoldás talán az lenne, ha az állam központi vezetéssel megfelelő nagyságú erdőterületre (1000-2000 ha) egy erdészt mint hivatalnokot foglalkoztatna, mondjuk úgy, mint a most beinduló falugazdászokat. Ezután ő felelne a területén folyó dolgokért. Természetesen ehhez a megfelelő jogi háttérrel is meg kell teremteni. Tudom, hogy ez a mostani magánosfásban rosszul hangzik, de vegyük figyelembe, hogy az erdőfelügyelőkre egyre több helyről jelzik a különféle visszaéléseket, engedély nélküli faki-termeléseket, tarvágásokat. Sajnos ők sem tehetnek ez ellen semmit, hiszen csak legfeljebb évente látogathatják meg újra ugyanazt a területet, és a levágtott erdő helyét szomorúan konstataálhatják. Nem beszélve az anyagi károkról, hiszen ezekből a pénzekből nem folyik be egy fillér sem se az állam, se az erdőfenntartási alap kasszájába. Sőt még az erdő felújításával sem történnek, hiszen ahogy az közszájon él „az erdő nő magától”.

Végül szeretném tisztázni, hogy nincs ellenemre az új tulajdonosok megismertetése az erdőgazdálkodás feladatosságos munkájával, sőt örülök annak, hogy vannak, akik hajlandók ezzel foglalkozni. Csúpan a jó, de munka nélküli szakemberek és a fennhangon emlegetett ERDŐ érdekében kívántam szólni.

Remélem frásom mégis rokonlekkre talál, akik megértik félelmeimet. Mindenkiene további jó munkát kívánok!

Erdész üdvözlettel!

Tesch Tamás
erdésztechnikus

Hozzászólás a Parlamentben a környezetvédelmi nyílt napon RÁCKEVEI VÁROSSZÉPÍTŐ ÉS FEJLESZTŐ EGYESÜLET

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Tanácskozás!

1. *Köszönettel vittük és nagy jelentőségűnek tartjuk a meghívást a „Környezetvédelméről” szóló törvényjavaslat megtárgyalásához.*

2. *A hatodik „nyílt nap” azt is jelzi, hogy egy folyamatos párbeszéd eredményes állomásához érkezett el az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága, hiszen gondos előkészítés után, egy alapos és sok tekintetben példa nélküli álló jogszabály születhet meg ebben a fontos kérdésben.*

3. *„A példa nélküli álló” kifejezést a VIII. fejezetben rögzített állampolgári részvételi szabályozó 96-97-98. §-okra értem, mely véget vet annak a senkinek sem jó állapotnak, gyakorlatnak, hogy az állampolgár vagy az állampolgárok által alakított társadalmi szervezet tiltakozik valami ellen, hiszen félti a saját és unokái létfeltételeit, és emiatt összetűzésbe kerül a beruházókkal, esetleg az önkormányzatokkal is, és végül egy kiszámíthatatlan és sokszor senkinek sem jó döntés születhetett.*

4. *Tapasztalatból tudom (mert mi is megvittuk a magunk környezetvédelmi harcát), hogy a törvényjavaslat az utcaról a tárgyalóasztalhoz fogja vinni a feleket, ami ugyan nem lesz olyan látványos cselekedet, de sokkal higgadtabban, szakmai érvekkel, a kompromisszumokra készségekben, tárgyszerűbben lehet kérdésekben dönteni, hiszen a két kérdést, a gazdasági fejlődést (beruházásokat) és a környezetvédelmet össze kell és össze is lehet hangolni.*

Köszönöm figyelmüket!

Dr. Czerny Károly
titkár